

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

*Я не люблю нещасних. Я щаслива.
Моя свобода завжди при мені.
Ліна Костенко*

I ЧАСТИНА

I

Вабить далина, хочеться дивуватись, як у дитинстві, осягати нові й нові світи, отримуючи свіжі відчуття. Мабуть, так тікають від... Ні, до старості ще далеко — щойно навчилася розпізнавати Правду, слухати Бога. Любити... Жити... Напитися життя і втамувати спрагу неможливо.

Так, досить любовоудрості, пора щось змінювати. Змінити зачіску — коротко дієвий засіб покращення настрою, купити новий шарф — тільки набути нових проблем. Адже до нього хочеться підібрати пальто, чобітки... Можливо, таки варто виготовити паспорт, взяти відпустку і гайнути за кордон. Ну і що, нехай хоч збирати полуниці, малину, зате свіжий ковток життя, який нагадує свободу.

Дивно, що така легка на підйом жінка до цього часу ні разу не була за кордоном. Не вистачило рішучості? Не дозволили обставини? Не треба шукати причин. Краще поставити перед собою ціль і крок за кроком наближатися до неї. Як почати? Можливо, так: хочу за кордон! Ні, це звучить, як примха вередливої кокетки. Подорож дозволить мені змінитись. Вже краще, але все одно не те. Для внутрішніх змін місце не є визначальним. Але зміни життєвих ситуацій... Саме вони сповнюють романтикою, перетворюють буденність на дивовижу.

Я таки сумую за дитинством. Там залишилися мрії, які не збулись. Це вони — романтика. Тому мандрівка — своєрідна релаксація втомленої душі. Гайда за

кордон! Ось тільки дочекались літа, узгодити з рідними, знайти коліжанок ... Стоп. Ідею треба обговорити з ... Жінка кинулася до телефону.

— Мам, ти чуєш? Я влітку їду за кордон.

— А паспорт? А ... Ні, не поїдеш.

— Як це? Ти забула скільки мені років? Я давно маю право вирішувати сама.

— А дітей ти із собою забереш?

— Вони достатньо дорослі, щоб обійтися без мене місяць-два.

— Як у тебе все просто, якраз, як у тій історії про мою тітку Якилину.

— Ти про ту жінку згадуєш, що вийшла заміж у Нью-Йорку і володіла двома ресторанами? — іронічно перепитала Софія.

— Про ту, але не про це. Вона теж обіцяла, але так і не повернулася.

— Пам'ятаю, ти розповідала. Але я обов'язково повернуся, мамо. Адже я тільки підзаробити. А те, що сталося з тіткою Якилиною, було так давно, що тепер більше схоже на легенду, ніж на правду.

II

Василь вийшов із хати понурий, роздратований батьком до краю, який затявся на своєму: «Навіщо брати обідранку багатому одинаку?..». Невже він ніколи не кохав? Хоча, спостерігаючи за його стосунками з матір'ю... Шкода маму, адже їй більше, ніж мені, перепадає. Якби не вона, давно пішов би з дому. Але тепер, мабуть, таки доведеться поїхати... Я не можу покинути кохану дівчину просто тому, що так хоче батько.

Василь за своїми гарячими думками не помітив, як далеко відійшов від подвір'я. Коли виходив із дому, то не мав певного наміру кудись іти. Але ноги несли його самі

на ту вулицю, де жила Якилина. Суботній літній вечір благовістив стомленому селу спокій. Росяні перли розлітались навсідч від необережних кроків парубків, які тупцювали під вікнами дівчат, намагаючись викликати їх на вечорниці, а тим і самим кортіло вивтікати на вулицю, бо ж зараз там вирувало справжнє молоде життя.

Якилина вже зібралася і придивилась за молодшими сестрами, адже їм також дозволили вийти на прогулянку. Маруся заплела дві кіски і зав'язала червоні стрічки. Оленка радісно крутилася навколо сестри і поправляла квітку, якою Якилінка дозволила прикрасити косу. В них було сьогодні свято — вони вперше йдуть на вечорниці.

Старша сестра розуміла, що батьки хотіли б цього літа відгуляти весілля, мати навіть натякала якось на це. «От вже й сестри майже на виданні». Та що вона може вдіяти, коли Василь, як води у рот набрав: сам мовчить й інших хлопців до неї не підпускає. Та, правду кажучи, ніхто, крім нього, її й не приваблює. Чого ж він чекає? Може, й не думає сватати... Ця думка майнула і швидко відлетіла у простір, який відкрився за перелазом на вигоні. Місяць освітив його, створивши таємничий затишок, зі ставка потягнуло прохолодою, звуки близької ночі доповнювали «вечорову гармонію». Такої романтики не могли створити на жодному найбагатшому балу світу. Князівни заповнили своїми гурточками найпривабливіші місця. Князівни! Хіба ж це ті сільські дівчата, що працювали від досвітку на полі, не розгинаючи спини? А може, через те вони й стали князівнами, що перейняли красу польових русалок? Квітами горіли білі сорочки, плахти, у найменших спідниці подорожені стрічками, ними закосичене й волосся під пахучими вінками. Одні стояли біля старезної скрипучої верби, найспритніші вже обсіли гоїдалку, заручені поводилися гор-

довито, бо прийшли сюди з нареченими. Якилина одразу кинула на них погляд і відчула, як жаль торкнувся серця. Їй дуже хотілося належати до того гурту, та коханий не поспішав із освідченням.

Оленка й Маруся побігли до гоїдалки, яка поки що приваблювала їх більше, ніж парубки. Якилина не стримувала сестричок, а подалася до гурту, в якому видивила сусідку Химу. Вона стала позад дівчат, щоб спостерегти за Василем, як він прийде. Буде її шукати, чи до інших стане залицятися?

Якилина сумнівалася в щирості парубка. Підозривала у зраді. «Мабуть, він уподобав іншу дівчину. Та котра ж могла привабити його більше від неї? Може, Хима? Вона багачка і на вроду нічогенька. Певно, вона, бо коли приходжу на вигін пізніше, то Василь біля неї крутиться, розмовляють про щось.» Думку дівчини обірвав голос сусідки:

— А що, Якилинко, Василя нині не буде?

Якилина вловила кепкуватість в інтонації суперниці, але нічого не відповіла, щоб не видати роздратування.

— Чуєш, що питаю? — на цей раз смикнула її за руку Хима.

— Мені до нього немає ніякого діла, — відрізала Якилина та відійшла до гоїдалки, удаючи турботу про сестер.

Хима здивовано подивилася на сусідку, але не стала з'ясовувати причину її фиркання. Вона помітила, як Степан Яцук зупинив на ній погляд і цього було достатньо, щоб розвеселитися. Дівчина опустила очі дотолу і намагалася стримати калатання серця. Та коли почула біля самого вуха голос Василя, то здригнулася від несподіванки.

— Не бачила Якилину?

— Ну й налякав, — дорікнула Хима й махнула рукою вбік. — Он вона, біля гойдалки.

Василь попростував до коханої. Він твердо вирішив сьогодні обов'язково поговорити про майбутнє, тому ступав упевнено. Якилина вже помітила хлопця, але відвернулася. Вона високо розгойдала меншу сестру і тішилась її голосним сміхом. Василь підступив до Якилини і спробував поцілувати в щоку. Дівчина відступила і перейшла на інший бік гойдалки, потім зміряла хлопця гнівним поглядом. Мовляв, зась тобі на людях до мене навіть торкатися. Василь не розсердився, бо ж саме за вроду і цнотливість йому приглянулася дівчина. Він перехопив гойдалку і почав штовхати її від себе. Оленка радісно зверескнула і затріпотіла ногами.

— Ще, ще вище!

— Годі тобі кричати, — насварила Якилина й опустила руку, якою досі розгойдувала сестру.

— Чого ти така сердита? Не рада мене бачити? — спитав усміхаючись Василь.

— То вона сердита, бо ти довго не приходив, — втрутилась у розмову Маруся.

Якилина блискавкою зиркнула на сестру, наче хотіла припекти їй язика.

— Більше не візьму тебе з собою на вигін. Будеш чекати язиком вдома.

— Якщо ти сердишся, значить Маруся правду каже, — задоволено продовжував посміхатися парубок.

Якилина не знайшла потрібних слів. Їй не хотілось уже гніватись, але показати м'яке серце — також. Тому дівчина відвернулася і пішла геть. Василь спостеріг, що вона йде до перелазу, і не стримував кохану. Він надумав перехопити її на вулиці. Там вони зможуть усамітнитись і поговорити.

Коли Василь переконався, що їх ніхто не бачить, тоді дозволив собі обійняти Якилину за плечі.

— На людях ти сміливіший, — з удаваною на-
смішкою сказала дівчина.

— Справді смішно, але наодинці я тебе більше бою-
ся, ніж на людях.

— Дивно, я думала, що ти мене кохаєш, а виявляєть-
ся — боїшся, — не переставала жартувати дівчина.

— Ти наді мною все життя збираєшся кепкувати?

— Все життя?.. — заглянула в очі Якилина, щоб
розгледіти правду.

— Так, хочу прожити з тобою все життя.

— А батько твій погодився? — знову допитливий
погляд.

— Батьки знають...

— Я не про це запитала.

— Батько не може вирішувати за мене. Ми одружи-
мось, ти ж також цього хочеш?

— Ти знаєш.

— Тоді й вирішувати нам. Йому байдуже, з ким
я одружусь, аби він став багатшим.

— Не так усе просто. Ти ж знаєш, що я мушу йти
в невістки.

— Я зароблю грошей, хоч би й у найми довелось піти,
і ми купимо свою хатину.

— Твій батько зживе мене зі світу за той час.

— Тоді подамось на чужі світи.

— В чужі світи? — перепитала Якилина і здригну-
лася, злякавшись такої думки.

— А чому б ні? Твоя сестра Ганна вже рік, як в Арген-
тині живе. Ти сама розповідала, що їй там добре.

— Мене батьки не відпустять.

— А Ганну ж як пустили?

— Вона обіцяла, що повернеться.

— І ти пообіцяєш.

— Ні, ні, ні! Я не така, як Ганна — не прижити-
ся мені на чужині. Знаєш пісню про калину, яку хотіли
пересадити?

— Там багато наших поселень — тьма-тьмуца українців. Працьовиті руки і щире серце цінують кругом.

— Ну, хіба якщо немає іншого виходу... — похитнулася впертість Якилини.

— Ти любиш мене? — заглянув у вічі Василь.

— Навіщо питаєш, коли знаєш...

— Тоді довірся мені — я вже все обміркував, — почав розкладати, як на долоні, свої думки парубок. — Я перед батьком скорюся, скажу, що залишив тебе і хочу поїхати до Гамерики...

— То ми не зможемо бачитись? — перебила дівчина.

— Мусимо потерпіти — інакше він не дасть грошей на дорогу, а сам я потрібну суму довго буду заробляти.

— Я розумію, — схилила голову Якилина коханому на плече, але невдовзі рвучко підвелася. — А якщо з тобою станеться біда?! А якщо мене батьки змусять прийняти рушники від іншого?! Мати і так уже натякала.

— Навіщо думати про погане? — спробував заспокоїти її Василь, хоча й сам здригнувся від таких припущень. — Ти молися за мене, за нас, надійся і все станеться так, як задумали. Я ж не один поїду, зі своїми людьми. От і вчора канадський агент приходив — обіцяв і житло дешеве, і роботу на фабриці.

— А батько що?

— Та хіба ти його не знаєш? Якщо запахне грошима, то він ладен на все. От надумав позику в банку взяти, щоб землі прикупити. Я йому про ризик, а він мені про зиск. Так ми й не дійшли згоди...

Якилина не слухала Василевої розповіді про батькову позику, її тривожило інше.

— Але ж ти єдиний син? Він тебе не пустить. І мати не дозволить.

— Думка матері нічого не важить для нього.

— І ти такий будеш? — спалахнула Якилина.

— От тобі й на! Добалакались, — засміявся хлопець.

— Ти не розумієш мене — я боюсь.

— Чого, серденько, боятися. Якщо ти мені вірною будеш, то я гори переверну. Все здолаю, все зможу, — наче співав парубок.

— А ти?

— Що я? — не зрозумів Василь.

— Ти будеш вірним? — знову заглянула в очі Якилина. Вона робила так завжди, коли хотіла бути впевненою у щирій відповіді.

Хлопець мовчав, бо йому вдалося дивним саме запитання. Як вона може поставити під сумнів його почуття? Адже він ладен і батьків, і землю рідну покинути заради неї — хіба ж такі вчинки не є свідченням справжнього кохання?

Якилина мовчання Василя зрозуміла по-своєму. Їй здалося, що він не впевнений у почуттях. Навіщо мучить дівоче серце? Але чого тут дивуватися. Він виріс одинаком, звик, що всі його забаганки виконують. От зараз йому захотілося отруїти їй серце.

Краще б ця мить швидше минала, бо назривала сварка. І найбільш за все прикро, що без явної на те причини.

— Не треба відповідати, я все зрозуміла, — сказала Якилина і відвернулася, бо в очах заблищали сльози.

— А я ні, — взяв за плечі дівчину Василь і повернув до себе обличчям.

Тоді Якилина закрила очі долонями.

— Якщо ти так легко можеш обманути рідного батька, то що ж завадить тобі зрадити бідну дівчину.

Хлопець не розсердився на її слова, а посміхнувся.

— Найкращу бідну дівчину, кохану дівчину, заради якої ладен обманути свого батька, — наче малював

картину, Василь. — Думаєш, мені легко. Я мушу підкорити чужий світ, щоби бути щасливим. Без тебе я і вдома чужий і на чужині не свій. Без віри одне одному ми не зладнаємо цієї справи.

Якилина вже не соромилася сліз, бо туга за коханим починала здавлювати серце. А хлопець продовжував.

— Я мушу поїхати сам, влаштуватись на роботу, знайти нам помешкання. А як зароблю трішки грошей, то надішлю й тобі з листом.

— Невже ти думаєш, що гроші не вкрадуть дорогою? — уже зовсім тепло обізвалася дівчина. — Ти передай краще нашими людьми — надійніше буде. Або знаєш, як зроби: шмат тканини надішли, а я продам і — будуть гроші. Та як сутужно... то нехай тільки звісточка прилетить... Я знайду шлях до тебе.

От і погодилися, слава Тобі, Боже. Василь готувався в дорогу, а Якилина працювала не тільки на своєму полі, а ще й до людей бігала, щоб копійку було з чого відкласти.

Вона розуміла, що потрібно застатися терпінням. Дорога далека, і обжиток займе немало часу. Але як переконати батьків відпустити її до Василя, з яким лише заручена, і то таємно. Треба щось вигадати, бо діла не буде. В цій справі без Семенової поради не обійтись — брат єдиний, кому вона могла довіритись. Він добрий і розумний (зумів розжитися на господарку з посагу жінки в дві десятини землі та власних мозолів). До нього навіть чужі люди йдуть за мудрим словом, то хіба зможе відмовити сестрі.

Другого дня по обіді забігла Якилина до Семена.

— Порадь мені, братику, — попросила дівчина.

— Порадити — діло не хитре, — поважно відповів Семен. — Але чи на добре воно вийде, хто про це відає? А може, Василь іншу собі знайде? Може, не схоче, щоб ти приїздила? Пропадеши сама між чужих людей.